

Zpráva o šetření

ve věci výkonu opatrovnictví MUDr. H. S.

A - Obsah podnětu

Na veřejného ochránce práv se obrátila MUDr. H. S. s podáním, v němž si stěžovala na postup městské části Praha 6 v souvislosti s výkonem opatrovnictví vůči její osobě. Paní doktorka sdělila, že se dne 9. 8. 2011 obrátila na starostku městské části Praha 6 Ing. M. K. se stížností na postup opatrovníka, který dal uložit její úspory na účet městské části Praha 6. Opatrovník však o převedení úspor dříve uložených u bankovní společnosti A na účet městské části Praha 6 MUDr. S. neinformoval, nesdělil jí, o jaký účet se jedná ani jak jsou uložené peníze úročeny. MUDr. S. uvedla, že ke dni 23. 9. 2011 nedostala na svou stížnost žádnou odpověď. Dále uvedla, že paní L. Š, pověřená výkonem opatrovnictví, sdělila jejím příbuzným, kteří žádali o vysvětlení postupu opatrovníka při převodu peněz, že MUDr. S. nemá nárok si sama zajistit právní zastoupení a že ona jako opatrovnice musí právního zástupce nejprve schválit. MUDr. S. zvažuje, že požádá soud o změnu opatrovníka a prosí ochránce o to, aby požádal městskou část Praha 6 o to, aby s ní komunikovala, pomohl zjistit, kde jsou uloženy její celoživotní úspory, s nimiž paní L. Š neoprávněně disponovala, případně poradil, jak celou věc vyřešit.

MUDr. S. doplnila dne 2. 12. 2011 své podání a zpochybnila postup opatrovníka, který jí údajně osobně dne 14. 7. 2011 doručil dopis do schránky a sdělil informaci o převodu finanční hotovosti na depozitní účet městské části Praha 6, přičemž se nic takového nestalo, a nemůže věřit tomu, že by úřední korespondence nebyla zasílána doporučeně. Podání dále obsahuje informaci o tom, že opatrovník blokuje peníze v jakékoliv výši a nerespektuje rozhodnutí soudu o tom, že může sama bez souhlasu opatrovníka nakládat s částkou do 5.000,- Kč.

B - Průběh šetření

V rámci šetření byla oslovena Ing. M. K., starostka Úřadu městské části Praha 6. Byla požádána o vyjádření k vyřízení stížnosti MUDr. H. S., zaslání kopie přípisu, jímž byla stížnost vyřízena, a sdělení, jakým způsobem je MUDr. H. S. poukazována částka 5.000,- Kč, s níž může nakládat, a v které bance jsou její finanční úspory uloženy.

Následně bylo dne 28. 11. 2011 veřejnému ochránci práv doručeno vyjádření zástupce starostky Bc. P. A., že „z důvodu dlouhodobé absence sekretářky a častého střídání zástupu tohoto místa bylo MUDr. S. odpovězeno opožděně“. Dále pak, že je „částka 5.000,- Kč, se kterou může dle rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 nakládat, poukazována na její účet u bankovní společnosti B každý měsíc“ a že bylo paní doktorce písemně sděleno, kam byly její úspory převedeny. Stížnost MUDr. H. S. byla vyřízena dne 18. 11. 2011.

Z vyjádření bankovní společnosti A adresovaného dne 30. 6. 2011 Úřadu městské části Praha 6 vyplývá, že z ukončeného spořicího účtu MUDr. H. S. byla hotovost ve výši 00000,- Kč převedena na účet č. 0000 – 0000000000/0000. Číslo účtu si bankovní společnost A vyžádala od Úřadu městské části Praha 6 dne 3. 5. 2011. Bankovní společnost A zároveň informovala opatrovníka o tom, že o převodu informuje dopisem MUDr.S., ale že vzhledem k tomu, že se dopisy zaslané na adresu MUDr. S. vrací, žádá o předání kopie dopisu paní S.

Z vyjádření ze dne 14. 7. 2011 adresovaného MUDr. S. Bc. J. K., vedoucí sociálního odboru Úřadu městské části Praha 6, a L. Š., veřejnou opatrovnictví, vyplývá, že hotovost ve výši 00000,- Kč dříve uložená u bankovní společnosti A byla v květnu převedena a uložena na výše uvedený depozitní účet městské části Praha 6 a že vzhledem k tomu, že MUDr. S. odmítá s opatrovníci jakoukoliv spolupráci a komunikaci, byla zvolena cesta osobního doručení. Ze záznamu podepsaného paní Š. a slečnou P. vyplývá, že se dne 14. 7. 2011 snažily toto vyjádření a kopii dopisu od bankovní společnosti A předat, MUDr. S. však neotevřela, a proto vyjádření a kopie dopisu byly vhozeny do schránky.

Z přípisu bankovní společnosti A ze dne 14. 7. 2011 adresovaného MUDr. S. vyplývá, že byla dopisem ze dne 29. 3. 2011 touto bankou požádána o dodání pokynu s udáním čísla účtu, na který mají být prostředky z jejího účtu u bankovní společnosti A vyplaceny, s úředně ověřeným podpisem soudem určeného opatrovníka a o dodání úředně ověřené kopie listiny o určení opatrovníka. Jelikož byl dopis bance dne 21. 4. 2011 vrácen, obrátila se banka na opatrovnícký soud, aby zjistila, koho soud určil opatrovníkem a kdo je výkonem opatrovnictví pověřen. Vzhledem k rozsahu omezení způsobilosti k právním úkonům MUDr. S. (opatrovník je oprávněn zastupovat MUDr. S. v běžných záležitostech, hájit její zájem, dbát pokynů soudu a dbát pokynů soudu při nakládání s peněžními prostředky převyšujícími částku 5.000,- Kč) komunikovala dál bankovní společnost A s městskou částí Praha 6. Na základě pokynu k převodu zůstatku z účtu u bankovní společnosti A MUDr. S. a dokumentů, jež prokazují, že městská část Praha 6 je v této věci oprávněna jednat, došlo k převodu finančních prostředků na účet městské části Praha 6.

Z opožděné odpovědi tajemníka Úřadu městské části Praha 6 Ing. J. H., MBA, ze dne 16. 11. 2011 na stížnost MUDr. S. vyplývá, že o výše popsaném převodu byla MUDr. S. informována nejen dopisem od bankovní společnosti A, ale i dopisem od opatrovnice, který osobně dala do schránky v místě bydliště MUDr. S. dne 14. 7. 2011, neboť MUDr. S. nekomunikovala ani s bankou, ani s opatrovníkem. V obou písemných zprávách byl uveden účet, kam byly peníze převedeny, a tvrzení,

že MUDr. S. nebyla informována o tom, kam její finanční prostředky byly převedeny, se proto nezakládá na pravdě.

C - Právní hodnocení

Paní L. Š., pověřená výkonem opatrovnictví, se dozvěděla o požadavku bankovní společnosti A poskytnout číslo účtu, na který mají být převedeny finanční prostředky MUDr. S., dne 3. 5. 2011. Zároveň se dozvěděla, že MUDr. S. s dotyčnou bankou nekomunikovala ode dne 29. 3. 2011, kdy byla MUDr. S. požádána o udání čísla účtu, což však neučinila, a tudíž se dotyčná banka obrátila na paní L. Š. Opatrovník věděl o zrušení účtu u bankovní společnosti A a převedení peněz MUDr. S. na depozitní účet již dne 13. 5. 2011, nicméně o této skutečnosti informoval MUDr. S. až dne 14. 7. 2011, tedy s dvouměsíční prodlevou, a to teprve poté, co se od bankovní společnosti A přípisem ze dne 30. 6. 2011 dozvěděl, že se MUDr. S. dne 29. 6. 2011 dostavila do banky a podala písemnou žádost o převod finančních prostředků z již neexistujícího spořicího účtu u bankovní společnosti A na účet č. 1111111111/1111. **Je zřejmé, že opatrovník mohl a měl MUDr. S. o zrušení účtu a převodu finančních prostředků na depozitní účet městské části Praha 6 informovat již v polovině května a ne až v polovině července.** Věděl-li opatrovník již začátkem května o tom, že MUDr. S. od konce března nekomunikuje s bankou a že bude potřeba zřídit nový účet pro MUDr. S., bylo zcela jisté v zájmu MUDr. S., aby opatrovník zjistil její přání týkající se toho, na jaký účet a u které banky chce své finanční prostředky uložit, samozřejmě vzít v potaz i přání týkající se úročení a dle tohoto přání zřídit u vybrané banky vhodný účet, případně převést peníze na již existující účet MUDr. S. zřízený u bankovní společnosti B. **Nečinnost opatrovníka, když se nesnažil zjistit přání MUDr. S., kam finanční prostředky uložit a ani ji bezprostředně neinformoval a převodu peněz na depozitní účet, je zřejmá, a v konečném důsledku nelze tuto nečinnost hodnotit jinak než jako pochybení.** V žádném případě však nelze počínání opatrovníka hodnotit jako neoprávněné disponování s finančními prostředky MUDr. S.

Z vyjádření zástupce starostky Bc. P. A. ze dne 28. 11. 2011 adresovaného veřejnému ochránci práv vyplývá, že je částka 5.000,- Kč, se kterou může dle rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 MUDr. S. nakládat, poukazována na její účet u bankovní společnosti B každý měsíc. Je zřejmé, že s touto částkou nemůže opatrovník nikterak disponovat a je pouze věcí MUDr. S., jak s ní nakládá.

Ze strany městské části Praha 6 došlo k uznání opožděného vyřízení stížnosti, a to z důvodu personálních (dlouhodobá absence sekretářky).

Pochybení neshledávám v tom, že byla MUDr. S. písemnost doručena vhozením do schránky, neboť nešlo o písemnost, která by podle právních předpisů vyžadovala doručení do vlastních rukou.

Pokud jde o zvažovanou změnu opatrovníka, možnost zajistit si právní zastoupení a jeho schválení stávajícím opatrovníkem, uvádím následující. MUDr. S. může požádat veřejného opatrovníka, konkrétně tedy městskou část Praha 6, aby

výkonem opatrovnickví pověřil na místo paní L. Š. jinou osobu a pokud veřejný opatrovník jejímu přání nevyhoví, může se obrátit s žádostí o změnu opatrovníka na soud. Pokud existuje příbuzný MUDr. S. nebo jiná osoba splňující podmínky pro ustanovení opatrovníkem, může se MUDr. S. obrátit na soud s návrhem, aby tito byli ustanoveni opatrovníkem. V případě, že by MUDr. S. uzavřela smlouvu o právním zastoupení sama a smluvená odměna zástupce by nepřesáhla částku 5.000,- Kč (maximální částku, s níž může samostatně nakládat), domnívám se, že by se jednalo o platný právní úkon nevyžadující souhlas opatrovníka. Jsem si vědom, že k danému tématu dosud nebyla publikována žádná judikatura, nicméně vycházím z toho, že zbavení/omezení ve způsobilosti k právním úkonům jako mocenský zásah do právní autonomie člověka musí být vykládáno restriktivním způsobem. Pokud tedy osoba je způsobilá nakládat s částkou do 5.000,- Kč, měla by být rovněž schopna všech úkonů vedoucích k cíli, jehož naplnění uvedenou částku nepřesahuje. Stejně jako je za účelem nákupu např. telekomunikačních služeb s měsíčním paušálem 700,- Kč uzavírána smlouva s příslušným operátorem, tak může být za účelem nákupu právních služeb uzavřena smlouva s osobou poskytující právní služby.

Jako zásadní pro futuro považuji nabídku a vybídnutí Ing. J. H., MBA, ze dne 16. 11. 2011 adresovanou MUDr. S., kdykoliv opatrovnici navštívit či si předem sjednat schůzku a jednáním vyloučit jakékoliv pochybnosti ohledně činnosti opatrovníka.

D - Závěr

Ač jsem v postupu veřejného opatrovníka při převodu finančních prostředků MUDr. S. na depozitní účet a při vyřízení stížnosti shledal pochybení, byla tato již napravena, tudíž celou věc uzavírám ve smyslu ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Tuto zprávu obdrží starostka městské části Praha 6 a MUDr. H. S.

JUDr. Pavel V a r v a ř o v s k ý
veřejný ochránce práv